

Tre resurser

”Jag gungar i högsta grenen / af Harjulas högsta ås”. Öppningsorden i Zacharias Topelius klassiska hyllningssång till fosterlandet *En sommardag i Kangasala* ljöd i mitt huvud när vi äntligen nådde upp till toppen av utsiktstornet i Aulanko naturpark utanför Tavastehus.

Närmast tornet naturparkens mäktigt höga furor, cembratallar, granar, även enstaka lövträd, längre bort skymtade Vanajavesi, böljande åkrar, några fabriksskorstenar och nejdens skidbacke. Över alltsammans vänligt solsken, väldiga cumulusmoln.

Aulanko utsiktstorn uppfördes 1906 av Finlands då kanske rikaste man, överste Hugo Standertskjöld (1844–1931). Den gode översten hade skapat sig en väldig förmögenhet som vapenfabrikör i Ryssland. Återvänd till Finland använde han en del av detta kapital till att omvandla sitt sommargods Karlberg till en kultur- och naturhistorisk oas. Runt det ståtliga träslottet uppfördes stora park- och trädgårdsanläggningar med växthus för exotiska arter. Och uppe på Aulanko ås öster om herrgården lät han uppföra nämnda naturpark med utsiktstorn.

Vad hade översten måntro tänkt om han i dag klättrade upp i sitt torn och blickade ut över södra Tavastland, sitt eget barndomslandskap. Standertskjölds främsta industriella skapelse Kaukas, numera UPM-Kymmene, har i likhet de flesta alla andra skogsbolag stora lönsamhetsproblem i Finland. Hela landets industriella framtid ligger i vågskålen. Det finns inga entydiga tecken på att världsekonomin återhämtning skulle ske särdeles snabbt eller särdeles gynnsamt för små och starkt exportberoende EU-länder som Finland.

Slutligen har vi det ryska frågetecknet. När och hur skall Ryssland ruska av sig sitt groteskt ineffektiva sätt att utnyttja sina fantastiska naturrikedomar och bygga upp ett modernt och rationellt fungerande samhälle? Detta är inte en ödesfråga enbart för ryssarna. Det är det i hög grad även för Rysslands europeiska grannländer, vars ekonomiska välfärd på ett eller annat sätt alltid har varit avhängig av utvecklingen i Ryssland.

Det är ingen slump att Ryssland i dessa randområden ofta gestaltas som något av en väldig naturkraft, som precis som ett fiskrikt hav eller en bördig vulkanslutning både ger och tar – i bästa fall välfärd och rikedom, i värsta fall stormar och utbrott.

En orsak till att Finland under flera internationella högkonjunkturer har haft snabbare tillväxt än andra västeuropeiska länder är uttryckligen landets livliga handel med Ryssland. Om Ryssland som samhälle fortsättningsvis utvecklas trögare än omvärlden riskerar Finland rent av att mista två av sina tre centrala resurser för välfärd, nämligen både den inhemska skogsindustrin och den ryska marknaden.

Den enda betydande resurs som Finland då har kvar är en mångsidigt utbildad och flexibel befolkning, som förmår reagera snabbt på de stora förändringarna i den västerländska ekonomin och kulturen. Ett dussin nya Hugo Standertskjöldar skulle nog inte heller skada.

Henrik Meinander, Hufvudstadsbladet (HBL) 4.8.2009